

Beweging in het moedertaalonderwijs in de basisschool

1 mei 1992

Auteur: Leo De Meulenaar

Volume: 21

Nummer: 5

Pagina's: 19-21

Documenten

- [vonk_jrg21_072.pdf](#)

beweging in het moedertaalonderwijs in de basisschool leo de meulenaar sinds enkele jaren werkt de leerplancommissie van de crklko centrale raad van het katholiek lager en kleuteronderwijs aan de vernieuwing van haar curriculum een traditioneel leerplan een wat encyclopedisch aandoende systematisch geordende lijst van leerinhouden kun je dat project nog nauwelijks noemen van daar de wat nieuwmodische benaming curriculum een curriculum legt het volle pond bij de mensen die bij een leerproces zijn betrokken het kind en de leerkracht het benadert de materie veel breder namelijk vanuit het totale onderwijsleerproces niet enkel vanuit de leerinhouden de leerstof n 1989 heeft de commissie in een heeft uitgezet de krachtlijnen geven op eerste raamdocument krachtlij twee vragen een antwoord wat is taal en nen voor moedertaalopvoeding in hoe verwerf je die ze schetsen een visie de basisschool de krijtlijnen getrok op taal en op taalopvoeding essentieel in ken waarbinnen moedertaalopvoeding die taalverwerving is het inzicht dat mensen kan verlopen let wel het gaat taal leren door ze te gebruiken on door na daarbij over de basisschool dat wil te denken over dat taalgebruik en over de zeggen dat de commissie ervan uit systematiek van een taal krachtlijnen rust gegaan is dat een kleuter en een lagere dus op twee peilers op taalgebruik waarin schoolkind taal verwerven via dezelfde basisvorming communicatie en expressie wegen volgens dezelfde principes de centraal staan en op taabeschouwing op doorstromingsgedachte krijgt daardoor in handeling dus en op reflectie het is duide dit curriculum een tastbare vorm wat meer lijkt dat met taalbeschouwing dus heel wat is ook met de middelbare school zijn er meer bedoeld wordt dan traditionele contacten en groeien er afspraken om de spraakkunst zeg maar woordbenoeming leerplannen van de beide niveaus beter en en zinsontleding adequater op elkaar af te stemmen dat vrij theoretisch kader werd in de basis scholen geïntroduceerd in het schooljaar 1989 1990 bakens voor moedertaalopvoeding luisteren wat zijn nu de grote bakens van moeder een jaar later in 1990 1991 kregen leer taalopvoeding die de leerplancommissie krachten te maken met het eerste deelcurri mei juni 1992 nummer 5 21e jaargang wit culum luisteren een innovatie alvast

in die spreken zin dat het de eerste keer was dat zo uit voerig op luisteren werd ingegaan in het vlaamse onderwijs in het schooljaar 1991 1992 kregen de de commissie laat zich bij dat deelcurricu scholen het complement van het vorige lum analoog met krachtlijnen weer leiden document aangeboden het deelcurriculum door twee vragen wat is luisteren hoe spreken daarmee is het mondelinge taal luistert een kind en waarnaar kun je zoal gebruik dan compleet behandeld later zal luisteren het schri ftelijke taalgebruik volgen in twee analoge brochures lezen en schrijven en het deelcu rriculum baseert zich op het luis nog later zal een taalbeschouwelijke synthe terproces hoe o ntwikkelt luisteren zich en se gemaakt worden je merkt dus ook hier hoe kun je daar als leerkracht op inspelen een gewilde volgorde eerst het mondelinge het gaat uit van een luisterend kind zo taalgebruik het meest kindnabije dan het komt het dat drie groepen werkwoorden schriftelijke en als aanvu lling de taalbe centraal staan ten eerste waarnemen ver schouwing het totale curriculum houdt ons volgens decoderen begrijpen en interprete als het ware een spiegel voor van de taalge ren en ten slotte verwerken d w z oorde nese zoals die zich in een kind voltrekt len en integreren luisteronderwijs kun je vanuit die vaardigheden in doelen uitdruk ook spreken gaat uit van vragen als hoe ken en je kunt didactische strategieen spreekt een kind wat heeft het daarvoor opbouwen om die doelen na te streven het nodig hoe kun je daar als leerkracht spreekt vanzelf dat je vooral de doelen van didactisch op in spelen de verwerkingszone oordelen en integre elk spreken vindt zijn oorsprong altijd in ren als de hoogste dient te beschouwen waarneming beleving ervaring handeling daari n kun je trouwens ook heel wat taalbe als een spreker iets kwijt wil kiest hij een schouwing ontdekken het hele deelcurri talige code daarin verduidelijkt hij zich pas culum is daardoor een fors pleidooi voor op dat moment kun je als leerkracht iets een verdieping van het luisteren concreets aan die taalcodering doen en wel op drie vlakken je moet als spreker luisteronderwijs dient niet alleen verdieping over een bepaalde spreektechniek beschik na te streven het moet ook verbreed wor ken zeg maar ademenhalen stemgaven arti den zeker in onze socio culturele constel culeren en acce ntueren een spreker m oet latie waarin audio visuele media het alsmaar bovendien de systematiek van een taal ver meer voor het zeggen krijgen de vraag werven en leren kennen haar klanken haar waarnaar kun je luisteren krijgt daarom in woordvorming haar zinsbouw en haar het deelcurriculum drie antwoorden kinde woordenvoorraad en de relaties daarin en ren moeten oor leren hebben voor niet tali ten slotte m oet je als spreker met die code ge en voor talige boodschappen en ook in allerlei vormen van communicatie kunnen voor de talrijke communicati eve elementen deelnemen daartoe moet je allerlei com die dat verkeer van boodschappen begelei municatieve vaardigheden ontwikkelen en den en sturen onder de knie krijgen de essentiële vernieuwing van luisteren ligt dus precies in die verdieping en die ver het deelcu rriculum spreken wil precies breiding vanuit die drie deelvaardigheden gekop peld aan de luistervaardigheden het communicatief handelen van kinderen impulsen geven en dat in een brede interactie op als het ware d rie assen vt41 21e jaargang nummer 5 mei juni 1992 ignderen mceten allereerst zinvel ieren pra het curriculum moedertaal ook aandachts ten daarom dient luister en spreekonder pur en geirrroduceerd voor geintegreerd wi-

js een brede en diepe interactie met de luister en spreekondenivis daarrond kan totale wereld te viseren kinderen kunnen permanente taalopvoeding groeien in een maar zinvol praten vanuit hun eigen leefinre thematische functionele en vakkenoverstij reld over mensen en dingen die ze echt gende aanpak daarom is ook vakkenover rondom zich beleven de inhoud van kin st ging een van de kernbegrippen van het derlijk spreken groeit in interactie daarmee nieuwe curriculum er is geen spreken zonder leefinrereld er is evenmin spreken zonder luisteraars je dit vernieuwde en zich vernieuwende curri spreekt altijd met een andere of met ande culum wil in het brede perspectief van de ren dat doe je in dialogue en pologen doorstroming naar het middelbaar onder met zijn tvveeen of met velen dat is de wijs leerkrachten suggesties aanreiken en tweede as van irrteractie er is gcen inspireren om te werken aan een betere spreken zonder een andere beheersing van het nederlands in vlaande en ten slotte spreek je ook met jezelf ren dat is in een groeiend europa waarin eigenlijk is er evenmin spreken zonder een je de druk op kleine en middelgrote talen nu ik dat kan in morrologen maar er is ook al duidelijk kunt voelen zeker geen overbo zoiets als innerlijk spreken met jezelf en digeluxe daar raak je het taalbeschouwelijke spre ken taal verwerf je immers door ze te gebruiken en door over je taal na te den leo de meulenaer ken zo zie je dat er in het mondefinge taal berkenlaan 27 gebruik zots deze deelcurric ia het bena 9100 sini nildaas deren altijd een sterke taalbeschouwelijke dimensie motief aanwezig is taalgebruik en taalbeschouwing zijn er altijd in een intense interactie aanwezig die ieren ontdekken is voor elke taalgebruiker een must zowel voor kinderen als voor leerkrachten het begrip taalopvoeding de leerplancommissie heeft in haar docu mertten het ue9np taalopvoeding 9eha teerd taalopvoe ng is meer dan een louter technische aangelegenfield luister en spreekvaardigheden kun je in taalonderwijs ondersteunen bijschaven remedieren en inslijpen door gericht aan een aantal con crete doelen te werken nederlands is inderdaad een doelernak het is echter evenleer een oritwikkelings vak om aan taalopvoeding van kinderen te werken dien je als leerkracht nog een fac tor in te bouwen de reflectie het voortdu rend be gjn met taalgroei daarom heeft mei jun11992 nummer 5 21e jaargang t 7